

Utdrag fra artikkel utarbeidet av sivilagronom Berit Viken, Gjennestad Gartnerskole.

Hyttehagen

Hyttehagen fortjener sin egen plass. Mange har hytte. De vil gjerne ha det trivelig og lettvint på hytta, enten den ligger ved sjøen eller på fjellet. Gartneren får spørsmål av kunden, og har mulighet til å påvirke de valg som tas.

En av grunnene til at en hytteeier velger å investere i hytte på et bestemt sted, er for å nyte naturen på stedet både sommer og vinter. Derfor er det viktig, både for hytteeieren selv og for hyttenaboene, at planter til hyttehagen velges med omhu, slik at de passer inn i omgivelsene. Det vi kan registrere nå er at områder som legges ut til hyttefelt brått endrer karakter fra vakker villmark til et sted hvor det er gravd og sprengt og ofte rensed for naturlig vegetasjon. Særlig i sårbar fjellnatur hvor alt vokser sakte og sår i landskapet blir synlig svært lenge, bør planlegging av omgivelsene rundt hytta foregå i takt med hyttebyggingen. Vi må være varsomme med hvilke planter vi plasserer inn i hyttefeltet.

Dette bør vi unngå:

En tujahekk rundt en hytte på fjellet kan nevnes som et skrekkeeksempel på plantebruk. Anlegg av gressplenen rundt hytta er i mange tilfelle diskutabelt. Det avhenger av hvor hytta ligger, men enten det er på fjellet eller ved sjøen bør man velge naturblandinger med frø som passer til klima på stedet. Gressplenen vil i mange tilfelle anlegges av en entreprenør som ofte bruker standard frøblanding eller ferdigplen. Det vil sannsynligvis føre til at mye av graset ikke overlever vinteren, men det kan også føre til at pollen fra "importert" gras blander seg med stedeegne sorter og forringer det lokale genmaterialet. Denne type plen må vannes og gjødsel for å holde seg grønn, og ikke minst må den klippes ofte. Bruk av kunstgjødsel og eventuelle sprøytemidler på plenen vil påvirke og endre naturen rundt hytta. Jordmasse kjøres ofte til for å planere tomta. Dette kan være jord av en annen jordart enn den som finnes lokalt. I den tilkjørte jorda kan det være frø av mange fremmede arter som ikke hører hjemme i naturen på stedet. Vi påfører naturen biologisk forurensing i stor stil. Dersom du tar deg en tur i store, nye hytteområder på sommerstid kan du registrere resultatet. Slike inngrep, og særlig når det blir store hyttefelt, vil endre stedets biologiske sammensetning over noe tid.

Dette kan vi anbefale:

Det enkleste rådet å de plantene som vokser naturlig på stedet. Vi kaller dem naturplanter. De vil garantert overleve vinteren, kreve lite stell og ikke ha behov for gjødsling eller vanning. Stedegeiner, gras og blomsterfrø fra marka rundt er det som skal til. Slike planter vokser sakte og krever lite. De er tilpasset klima og er lette å fjerne hvis det blir for mye av dem. De vil ikke skape biologisk forurensing i området rundt hytta.

Hyttehagen bør begrenses til at vi kultiverer det aller nærmeste området litt ved å fjerne trær og busker som ikke har ønsket plassering, men bortsett fra det trenger hytteeierne ikke bekymre seg verken om vanning eller stell av hyttehagen når de ikke er på hytta. Disse naturplantene har klart seg på stedet i hundrevis av år uten hjelp fra mennesker, og vil også gjøre det i framtiden. Så stol på naturen. Noen velger sommerblomster i ampel eller noen urteplanter som et supplement i de ukene de er på hytta. Det er planter vil ikke spre seg ut i naturen, og de vil derfor ikke utgjøre noe problem.

I dag er det noen få planteskoler som driver med produksjon av naturplanter. Her kan det bestilles helt spesielle planter som passer til ditt område.

Kontakt disse adressen for mer informasjon:

<http://www.planteskolen.no>

<http://www.ljono.no/index.html>

Gras på taket er en tradisjonell måte å dekke taket på. I gamle dager hadde alle hus i Norge grastak med et underlag av trespon og never. Folk måtte bruke de materialene de hadde tilgjengelig. Tre og torv og never. Gresset isolerte mot kulda og never og trespon tettet taket og holdt regnet ute. Et fuktig grastak hindret brann, mens et tørt grastak nok kunne gi motsatt effekt. Moderne husbygging og andre materialer gjør at det nå finnes enklere løsninger enn grastak. Mange ønsker likevel gras på hyttetaket. Da er det viktig å velge rett, for taket skal helst ligge lenge og ikke kreve for mye vedlikehold.

Det leveres gras av ulike kvaliteter. Her gjelder det samme som for grasplen og andre planter ved hytta. Ønske om vinterherdighet og lite krevende vedlikehold. Gartneren bør anbefale kunden å bruke grastak som er sådd med frø av fjellgras, hvis hytta ligger på fjellet. Dette graset er tilpasset klima og kunden vil få et mye bedre resultat som varer lenger. Brukers det riktige grasarter er behovet for vedlikehold minimalt. Flere firmaer forhandler taktorv og informerer gjerne om legging og vedlikehold. Du kan kjøpe ferdig sådd taktorv eller velge å så taket selv i torv som legges på uten frø. Felleskjøpet forhandler grasfrø som er tilpasset ulike klimasoner. De har en egen torvtakblanding som er utviklet spesielt for høyfjellet. Den består av engkvein (Nor), rødsvingel (Olivia og Wilma), Sauesvingel (Quatro) og stivsvingel (Ridu).

<http://produkter.felleskjopet.no/trade/productview/579191/862>

http://www.nittedal-torvindustri.no/shop/dokumenter/Nittedals_Taktorv_brosjyre_torvtak.pdf

Tradisjonelt dyrket man mange steder løk på taket. Ikke bare takløk eller sedum, men også løk til husholdningen, som oftest pipeløk.

<http://www.skogoglandskap.no/fagartikler/2008/pipelok>